

ČESKÝ MYSLITEL KRIZE

Emanuel Rádl (1873-1942)

Bedřich Loewenstein

Rozšířená přednáška se zabývá veřejnou angažovaností a pojetím dějin českého biologa, filozofa a nacionálního teoretika Emanuela Rádl. Rádl byl silně ovlivněn osobností T. G. Masaryka a v mnoha ohledech pokračoval v jeho duchovním díle. V meziválečném období tak bohatém na krize bojoval jak proti novoromantickému iracionalismu, tak také proti naturalistickému zploštění duchovna do přírodních dějin. Jeho antipozitivistické chápání filozofie bylo určeno zodpovědně eticky. Rádl například požadoval, aby se intelekt uplatňoval v konkrétních situacích a nepůsobil jako mluvčí vývojové logiky, resp. nacionálního zájmového společenství a uzavřeného hodnotového systému. Stejně jako je národ otevřeným projektem, „nabídkou ke spolupráci“, není podle něj ani historie kvazi přirozeným, cíleným procesem, ale skrze dialog a „spřízněnost volbou“ zpřístupněné dědictví. Připomenutí si zaslouží Rádlova angažovanost pro nenacionalistické Československo, pro primát předurčené pravdy před každou životní praxí a pro národ jako „každodenní plebiscit“. Mimo to Rádl již také předvídal poznatky dnešního cultural turn stejně jako teorii „imagined communities“.